

ZAHRÁDKÁŘSKÝ ZPRAVODAJ

P O D Z I M 2 0 0 9

VYDÁVÁ ČESKÝ ZAHRÁDKÁŘSKÝ SVAZ – ÚZEMNÍ SDRUŽENÍ

NÁCHOD

Slovo předsedy.

Tak nám léto uběhlo jako voda. Opět je tu podzim a jeho typické počasí. My zahrádkáři se chystáme vše uklidit a zazimovat. Budeme spát zimním spánkem? Ty aktivnější jistě ne. Organizace jistě chystají odborné přednášky, někde se budou připravovat ještě i výstavy, plesy a další podobné aktivity. Všechny funkcionáře, kteří se věnují svým členům, je třeba pochválit a popřát jim členstvo se zájmem o společnou věc. Pořád jsme lidé společenší. Bohužel jsou i organizace, které svolají jednou za rok výroční členskou schůzi a hotovo. Naříkáme, jak nám ubývá členů a ti co zůstávají, nám stárnou. Pokud se budeme věnovat činnosti, která lidi zajímá včetně s kulturním zaměřením, ale i s ohledem na mladší členy věřím, že nabereme správný směr. Mám vyzkoušeno, že mladí zájem o zahrádkářství mají, jen se jim zajídá vázat se v nějakém spolku. Pokud jim ale dáme odpovídající náplň, jistě změní názor. Po mých zkušenostech lidi neodradí ani dobrovolná práce. Naopak, kde se něco děje mají zájem o společnou věc. Jistě mi dají za pravdu ti, kteří se takovýmito činnostem věnují. Zkusme toto období zimního klidu zapřemýšlet.

Někdy mám však obavy, že ani funkcionáři nemají moc zájmu. Od roku 2010 bude distribuci členských známek dělat ÚS. Všechny 30 ZO v okrese bylo o tom informováno bleskovkou, a přesto mi volají z Prahy, že opět naše ZO objednáva známky v Praze. Asi tedy funkcionář, který dostává poštu, nepředá potřebnou informaci pokladníkovi. Mám obavy, že i mnoho dalších informací o tom co se děje končí mnohde maximálně ve výboru. Není to škoda? Vždyť tak se nedá získat přízeň členů. V současné době si objednalo 12 ZO členské známky – i to odpovídá o zodpovědnosti. Ostatní ZO obdrží počet dle skutečnosti 2009 a předpokládám zbytečné problémy.

ÚS uspořádalo tradiční zájezd pro odborné referenty a věřím, že i když do blízkého kraje, setkal se s velkým zájmem účastníků. Zvažovali jsme, zda jet se 17 přihlášenými, ale zájem nelze podcenit i když budeme doplácet necelých Kč 3.000,-.

Byl jsem mile překvapen, že i v Jasenné uspořádali výstavu a velmi mne mrzí, že jsem se nedostal k návštěvě přesto, že stále tvrdím, abychom se vzájemně navštěvovali a podporovali tak tuto významnou činnost. Výstav stále přibývá a zvyšuje se o ně zájem. I to přece napovídá, že zájem lidí o zahrádkářství je. Letošní okresní výstavu v Teplicích nad Metují navštívilo i přes nepřízeň počasí skoro 2.500 lidí.

Představenstvo republikové rady připravilo materiál k diskusi pro volební období 2009 – 2014, ze kterého uvádím to podstatné:

Vznik ČZS byl ovlivněn charakterem doby, potřeb a zájmu lidí. Především šlo o samozásobitelskou koncepci.

Ve společnosti se však udály zásadní změny. Zásadními změnami a vývojem prošly potřeby a zájmy lidí a také způsob jejich uspokojování. Svaz však zatím nedokázal na tyto proměny reagovat a pokračuje v duchu této původní koncepce. Tato koncepce přestává odpovídat potřebám a zájmům lidí v měnících se společenských podmínkách. Proto není zajímavá a přitažlivá pro mladší generace, zejména čtyřicátníků, padesátníků a žen a nepřitahuje je do našich řad.

K oživení a změně zájmů o zahrádkářskou činnost a hnutí nedojde samo. Je historickou skutečností, že obdělávání a kultivování půdy, včetně zahrádkářství, je druhou nejstarší základní lidskou činností, která existovala a bude existovat bez ohledu na společenské zřízení a bez ohledu na politické názory jednotlivých politiků.

Je nutno se zabývat hrozivým úbytkem členů. Za poslední pětileté volební období je úbytek cca 40.000 členů. Pro rok 2009 bylo rozprodáno 161.000 členských známek.

RR a její představenstvo, se zabývá nutnými změnami v organizaci ústředí a sekretariátu, změnami ve stanovách a směrnicích, změnami koncepce Věstníku atd. Nás v základních organizacích se tyto změny přímo nedotknou, ale měly by vést k posílení právě nižších složek svazu. Uvažuje se i znovuzavedení sjezdu, kde by orgány byly voleny přímo. Přejme si jen, aby všechny tyto změny vedly k lepšímu a maximálně podepřely záslužnou činnost v ZO, které jsou základem celého svazu. Obracím se na Vás funkcionáře, ale i všechny členy o zapojení do diskuse o zlepšení naší činnosti od nás členů až po vedení svazu. Své příspěvky můžete posílat na adresu sekretariátu: Územní sdružení ČZS, Českoskalická 1, 547 01 Náchod nebo e-mailem: grohovi@tiscali.cz.

Organizační zprávy

Expedice členských známek.

Na rok 2010 bude expedovat členské známky pro své ZO sekretariát územního sdružení Náchod. Znamky jsou již objednány podle požadavků ZO. ZO, které nezaslaly včas objednávku, obdrží počet členských známek dle skutečnosti roku 2009. Plná úhrada dle dodacího listu musí být provedena do 30. března 2010 připojenou poukázkou nebo bankovním převodem na č.ú. 275379283/0300, VS=505012 (nutný pro identifikaci ZO provádějící úhradu). Neprodané členské známky vraťte ÚS Náchod do 30. září 2010. Pozdější vratky již nebudou respektovány. Hodnota vrácených známek bude odečtena z platby v roce 2011. Členské známky budou expedovány dle dostupného adresáře jednotlivých ZO. Prosíme o předání pokladníkům a případné upřesnění dodacích adres pro zasílání členských známek. **Thám Bohumil, hospodář ÚS**

Výzva základním organizacím.

Představenstvo ÚR se obrací na všechny ZO o nahlášení alespoň s měsíčním předstihem termínu a místa konání výroční členské schůze. Naši zástupci se

rádi Vaší VČS zúčastní. Stačí sdělení e-mailem: grohovi@tiscali.cz. **Výjezdní zasedání představenstva ÚR** Po dobrých zkušenostech uspořádá ještě v roce 2009 opět územní rada výjezdní zasedání s přizváním zástupců základních organizací příslušných k místu konání vždy ve středu od 16 hodin v termínech: **11. listopadu** v zařízení ZO Česká Skalice – přizváni budou ZO: Chvalkovice, Bohuslavice, Česká Skalice, Studnice, Slatina n. Úpou, Velká Jesenice **18. listopadu** v restauraci ODAS na Karlově náměstí v Náchodě – přizváni budou ZO: Babí Lesná, Náchod Branka, Č. Kostelec, Dolní Rybníky, Hronov, Náchod Kašparák, Náchod, Nové Město n.M., Hronov Port Artur **25. listopadu** v restauraci na nádraží – přizváni budou ZO: Jaroměř, Jasenná, Jaroměř Karlov 1, Jaroměř Karlov 2, Rasošky, Třešňovka Jar., Velichovky, Zaloňov **2. prosince** v zařízení ZO Teplice n. M. ASTRA – přizváni budou ZO: Broumov-Olivětín, Citrusář Broumov, Machov, Meziměstí, Police n. M., Teplice n. M.

Upozornění na webové stránky: www.zahradkari.cz.

Pokud dále kliknete na ČZS - územní sdružení - Náchod najdete zde mimo jiné: oficiální stránky ÚS, stránky ZO Teplice n. M. nebo ZO Červený Kostelec. Po shlédnutí můžete se i Vy zapojit a přidat Váš příspěvek či založit stránky. Vaší ZO. Vše zasílejte na adresu: JiriJakl@seznam.cz Mgr. Jiří Jakl z Červeného Kostelce tyto stránky vede za což mu patří velký dík.

Groh Luděk

Zájezd odborných referentů a instruktorů.

ÚS připravilo na den 2. října podle tradice zájezd odborných referentů a instruktorů. Po úvaze zda vůbec tento zájezd uskutečnit – přihláшено bylo 17 lidí, jsme se rozhodly i přesto, že budeme doplácet ze společné pokladny. Obnovili jsme tradici a autobus vyjžděl pouze z Náchoda bez svážení z celého okresu. Jistě by jelo více lidí, ale finančně je to neúnosné. Nakonec nás jelo 21 a několik lidí se přidalo k prohlídce přímo v Dolanech. Podle plánu jsme jeli do zemědělského družstva v Dolanech, ovocnářského střediska v Zájezdě. Zde se nás ujali pracovníci družstva. Nejprve jsme prošli prostory s třídičkou ovoce. Linka je dovezena z Itálie a umí neuvěřitelné věci. Každý plod je 24x ofotografován a podle velikosti a barvy roztříděn. Požadavky řetězců kam družstvo ovoce dodává, jsou až neskutečné. V každém balení musí být stejný rozměr a barva plodů samozřejmě jedné odrůdy. Jablko o průměru 8,5 cm je již přerostlé a vyrazuje se. Při naší návštěvě však linka stála. Třídily se švestky a ty se musí třídit pouze ručně. Poté jsme si prohlédly skladovací prostory, z nichž část je pouze klimatizována, většina skladů má však již upravovanou atmosféru, kdy se obsah kyslíku snižuje až na 1%. Ovoce se v takovémto prostředí prakticky uspí a zastaví se proces zrání, takže jej lze skladovat bez

úhony dlouhou dobu. Mimochodem každé páte jablko zakoupené v řetězcích je z Dolan.

Následně jsme se odebraly do sadů. Zde nám byly ukázány budované protikroupové sítě. Přes velké náklady se zde vyplatí – kroupy padají každý rok, některé roky i opakovaně. Zachrání tak velké sklízni jinak totálně ničené. Síť se na zimu srolují, aby je nepoškodil sníh. Viděli jsme v akci sklízecí linku, na které pracují čtyři lidé. Každý plod se sebemenší závadou jde na zem. Linka automaticky ukládá ovoce do velkoobjemových beden a po naplnění jdou na zem a z taženého přívěsu se přisune nová bedna. Velkoobjemové bedny jsou z umělé hmoty. Ty staré dřevěné nejdou omýt dle nových požadavků. Mimochodem dovezená sklízecí linka stojí cca 1.5 milionu korun a družstvo jich vlastní několik. Je zajímavé, že na lince, kterou jsme sledovali při práci, byli zaměstnání Poláci. A to naši lidé jezdí sklízet ovoce např. do Itálie. Jednotlivé partie výsadby sklízí opakovaně, někdy i čtyřikrát aby sklizené ovoce bylo vyzrálé a plnohodnotné.

Překvapilo nás neskutečné množství ovoce pod stromy. Tyto vyřazené plody nechají ležet a slouží jako zelené hnojení. Pro rychlejší rozklad stříkají DAMem. Mimochodem dělají zásobní hnojení pouze při výsadbě a po celou dobu životnosti se již nehnojí draslíkem a fosforem – neuvěřitelné. Půdy zde jsou prý tak úrodné, že to není třeba. Překvapilo nás, že po dožití výsadby se obratem opět sází a to i jabloně po jabloních. Pro nás zahrádkáře podle odborníků nežádoucí.

Na závěr musím poděkovat pracovníkům družstva za ochotu a vstřícnost s jakou se nám věnovali. Zodpověděli trpělivě řadu dotazů přesto, že jsme zde strávili tři hodiny. Plně k naší spokojenosti.

Poté jsme odjeli do Třebechov pod Orebem. Zde jsme si dali výborný oběd a většina navštívila známý betlém a zajímavou výstavu mechanických betlémů.

Posledním cílem bylo arboretum v Krňovicích s perfektní výstavkou papírových modelů historických stavem z Čech i Slovenska. Při venkovní prohlídce začalo pěkně studeně foukat a tak jsme nakonec rádi usedli do vyhřátého autobusu. Přesto, že jsme tentokrát nebyli nijak daleko, jistě zájezd splnit očekávání, viděli jsme zajímavé a poučné věci. Škoda jen té malé účasti. Přesto děkuji všem zúčastněným za zájem a perfektní spolupráci. Příště se snad vydáme opět dál za novými poznatky.

Luděk Groh

5. regionální zahrádkářská výstava

4. - 6. září 2009 se konala v Teplicích nad Metují okresní 5. regionální zahrádkářská výstava. I přes nepřízeň počasí ji navštívilo 2.435 návštěvníků i přes nepřízeň počasí. Projevuje se stále větší zájem lidí o tyto akce. Návštěvnost na zahrádkářských výstavách stále stoupá, o čemž jsme se mohli přesvědčit i na výstavě v Častolovicích.

Slavnostní zahájení probíhalo v domě zahrádkářů v pátek od 10 hodin za účasti starosty a tajemnice Města Teplice nad Metují, zástupců vystavovatelů, sponzorů, představenstva ÚS ČZS a dalších hostů. Kulturní vystoupení na vynikající úrovni předvedli žáci umělecké školy z Broumova. Odpoledne pak bylo zahájení v parku, které provedl ředitel výstavy přítel Groh a starosta Města Teplice nad Metují pan Brandejs. Na závěr pak vystoupili ostrostřelci z Police nad Metují a oficiálně výstavu otevřeli slavnostní salvou a výstřelem z houfnice. Takovéto větší akce se samozřejmě neobejdou bez pomoci dalších organizací a firem. Sponzory výstavy byly zahradnictví Zobal, GAPA Vamberk, Hašpl V. Poříčí a především Město Teplice n.M., které pomáhá i po technické stránce. Dále pak cukrárna Harlekýn, CDS Náchod, stavební firma Myška Teplice nad Metují, mediálními partnery pak byly rozhlas Hradec Králové, Deník a ECHO.

Výstavy se zúčastnily základní organizace ČZS Nové Město nad Metují, Police nad Metují, Červený Kostelec, Teplice nad Metují, SO citrusáři Broumov, kaktusáři Broumov, Myslivecké sdružení Teplice nad Metují, Střední odborná škola SČMSD s.r.o Hronov se prezentovala svými řezbáři ovoce a zeleniny, přítel Maslák ze ZO Broumov – Olivětín představil svoji kolekci léčivých rostlin, přítel Šťastný ze ZO Machov přivezl překrásnou kolekci růží. Samozřejmě se prezentovali i firmy jako SEMO Smržice s kolekcí novošlechtění bazalek, pan Urs Bego Bohemia Pardubice přivezl celou nádhernou kolekci begonií, které si mohli návštěvníci zakoupit, ing. Šolc z Nové Paky představil svoji kolekci zakrslých koniferů, i ty si mohli návštěvníci zakoupit. Jiřiny až oči přecházely, převedl a naaranžoval pan a paní Sílovi z České Skalice. Paní Rojkovičová z Broumova předvedla své ukázkové bonsaje, také nádherné bonsaje zapůjčil i pan Zemek z Vysoké Srbské, expozici zde měli i včelaři z Rokytníka. Paní Tůmová z Dědova předváděla práci na kolovrátku a celou škálu výrobků z vlny doplněnou domácími perníčky, paní Pašťálková z Velkého Poříčí předváděla práci na ručním stavu při tkaní koberečků. Další potom předváděli ukázky historických řemesel až sklářské umění, drátkování i poslední dobou módní pletení z pedigu. Výstavu obohatil pan Zahálka z Teplic nad Metují ukázkou živých papoušků ve voliérách a nechyběl ani haqd pana Čápa z Teplic nad Metují. Obdiv sklízel i ukázkový park aranžérky přítelkyně Novotné – výstava také měla podtitul „V parku“. Velkou zásluhu na nádherné výstavě měla aranžérka přítelkyně Bartoníčková, obě samozřejmě amatérky, ale jistě by mohli závidět i profesionálky. Zdařilá byla i doprovodná projekce s přírodními motivy. Jezírko s rybami hlídal krásný vodník řezbáře přítele Erbera z Náchoda. V přilehlém parku pak byl stánkový prodej rostlin, zahrádkářských potřeb, ale i mnoho dalšího. Labužníci si mohli zakoupit výborný burčák z vinařství Bzenec, kozí sýry paní Šrámkové z Teplic nad Metují. Celkem zde bylo skoro 50 prodejců. Samozřejmě byly i doprovodné programy. Na podiu se vystřídaly hudby Klapeto, Adept, dechová hudba z Červeného Kostelce, Jauvajs z Prahy

hráli irskou hudbu, průvod městem s dechovou hudbou absolvovali mažoretky, které vystoupily i před podiem, své vystoupení s obručemi při slavnostním zahájení měli i žáci mateřské školy v Teplicích nad Metují. Dále zde předváděli své umění řezbář pan Pecháček motorovou pilou – ateliér ABAKUK z Kostelce nad Orlicí, umělecký kovář pan Drašnar z Police nad Metují. Své vystoupení zde měli i modeláři pan Lamka z Adršpachu a pan Nývlt z Červeného Kostelce s dálkově ovládanými tanky i tahači, na kterých k velké radosti vozili i děti. Velice zajímavou ukázkou předvedli profesionální hasiči z Broumova, kteří vyprošťovali z havarovaného auta chlapce. Návštěvníci si mohli prohlédnout soutěžní Tatru pana Svobody. Nechyběl samozřejmě dětský koutek s indiány a kuší.

Bylo se na co dívat, stále se něco dělo, a kdo již si potřeboval odpočinout měl k dispozici bohaté občerstvení. Věříme, že příští rok 2010 kdy se výstava koná ve dnech 3. - 5. září přibude i řada dalších nových návštěvníků. Vždyť podle vyjádření je okresní

Luděk Groh

Zahrádkářská výstava v Jasenné.

Výbor ČZS v Jasenné uspořádal zahrádkářskou výstavu. Konala se 20. a 21. září 2009 v sále Restaurace Na křižovatce. Zájemci, kteří chtěli vystavit své výpěstky, se mohli na výstavě aktivně podílet.

Návštěvníci si prohlédli aranžmá z živých i suchých květin, různé druhy ovoce a zeleniny /i netradiční/, fotografie z místních zahrad, kroniky a fotoalba ČZS. Byly zde i tři prodejní stánky – s kaktusy, rostlými květinami a s dárkovým zbožím.

Příprava výstavy členům výboru trvala celý týden, ale stálo to za to. Termín konání byl účelově naplánován na Jasenské posvícení /na neděli a na pondělí „Zlatou hodinku“/ a zúčastnilo se jí okolo 350 lidí. Vstupné bylo dobrovolné. Výstava měla velký úspěch a naše Základní organizace ČZS v budoucnu jistě uspořádá další.

Napsala jednatelka Zdeňka Tkadlecová.

Výstava kaktusů 5.–7. června 2009

Ve dnech 5. až 7. června 2009 se v prostorách spolkového domu v Novém Městě nad Metují uskutečnila tradiční výstava kaktusů, sukulentů a masožravých rostlin. Na pořádání výstavy se podílel Klub kaktusářů Nové Město nad Metují (součást Základní organizace Českého zahrádkářského svazu Nové Město nad Metují) spolu s městským muzeem. Své výpěstky zde představilo sedm novoměstských kaktusářů a pěstitelů masožravých rostlin. Výstavu si prohlédlo zhruba 200 návštěvníků nejen z Nového Města a blízkého okolí, ale i ze vzdálenějších míst Čech, Moravy, Slezska, Polska a Německa. Součástí výstavy byl také prodej přebyteků. Někteří z nových majitelů pichlavých rostlin tak možná rozšíří řady nejen československých kaktusářů

Jan Čopík

Výjezd Náchodských zahrádkářů na výstavu v Teplicích.

V sobotu 5. září jsme naplnili celý autobus a vydali se na výstavu v Teplicích. Tam jsme dorazili před devátou, chvíli po otevření. Počasí příliš nepřálo, chvílemi mrholilo a tak nás překvapilo množství návštěvníků na výstavišti v parku takové, že mnohde byla i tlačnice a u některých stánků se tvořily fronty, přesto, že si i sprchlo. Při tom jsme ocenili stanový přístřešek, kam se bylo možné schovat při sledování hudebního programu a pozorovat výstup mažorettek.

Zde ve venkovních expozicích, u prodejních stánků, předvádění řemesel, i ve škole s vnitřní expozicí bylo plno po celé dopoledne, co jsme na výstavě byli. Výstava nás velmi zaujala svým pojetím, rozsahem a hlavně zájem místních zahrádkářů i obyvatel. V Teplicích jsme si dali oběd v restauraci „U Vojtěcha“ a odjeli do Broumova. Tady jsme se podívali na dřevěný hřbitovní kostel, prohlédli střed města a s průvodkyní prošli Broumovský klášter. To již bylo pozdní odpoledne, počasí se nelepšilo, spíše naopak, tak jsme odjeli vcelku spokojeni domů.

Antonín Pitaš

Včelky samotářky

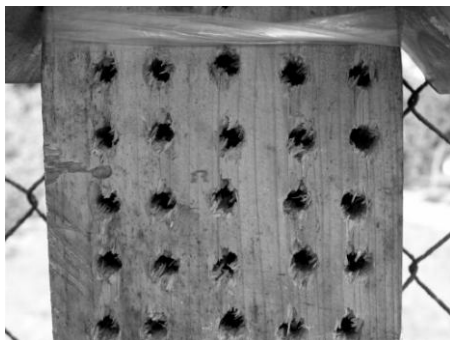
Počátkem září jsem navštívil přítele Matejska ve Vršovce, abych se podíval na jeho zahradu a chov včel samotárek. Před časem jsme vedli diskusi na téma opylování ovocných dřevin při současném úbytku včelařů a včel. Co bude nakonec se včelami, to ještě nikdo neví, ale včely samotářky by mohly být řešením, které si mohou na své zahrádky pořídit zahrádkáři. dbalí opylení svých ovocných dřevin. Ani nemusí být obzvláště zruční, aby si vyrobili jednoduché úly k jejich ubytování navrtáním otvorů asi 8 mm do špaluku dřeva. Jak si pořídit včelky, jistě poradí přítel Matejsek, inzeráty v časopise Zahrádkář, nebo poradna Územního sdružení ČZS, kterou vede předseda přítel Groh.

Na ilustračních obrázcích je možné si udělat představu jak vypadá úl, jak včelky osídlují raději pečlivě provedené buňky a jak chránit obydlené buňky před ptáky. Také je zapotřebí chránit i před mravenci třeba lepem na podpěře.

Včely samotářky jsou poměrně málo známé druhy včel. Často unikají i pozornosti "profesionálů" - včelařů. Nežijí ve velkém roji jako včela medonosná ale *poustevnickým* způsobem a proto jsou mnohem méně nápadné. Nemají dělníci kastu, všechny jsou plodnými samičkami

Chov včel samotárek je naprosto jednoduchý: stačí těmto *poustevnicím* připravit vhodná hnízda. Téměř každý druh *samotárek* si přitom buduje své hnízdo poněkud odlišným způsobem, při přípravě hnízd můžete být proto hodně tvořiví, zvláště když pravděpodobně nevíte, jaké druhy ve vašem kraji žijí. Některé druhy si budují chodbičky pro hnízdo sami, těm stačí připravit jen vhodný terén. Může to být např. hlinitopískitý břeh nebo pěšina; kamenná

zídka v zahradě slepená hliněnou maltou místo betonem; zahradní domek nebo zídka z neomítnutých [nepálených cihel](#) nebo alespoň zděný na velmi chudou vápennou maltu. To vše je ideální terén pro zemní včely: *pískorypky*, *ploskočelky*, *chluponošky*. Včely *drvodělky* zase nepohrdnou starým ztrouchnivělým dřevem - třeba uschlou napůl ztrouchnivělou hrušní v koutě zahrady, plnou chodbiček po "dřevokazném" hmyzu. Ještě více druhů pak využívá různé již existující dutiny a chodbičky. Některé jsou přitom velmi vynalézavé, jedna *zednice* si například udělala své hnízdo v záhybu papírových desek s poznámkami studentky stavební fakulty. Vyplatí se připravit dutiny různých tvarů a průměrů a umístit je na různých místech v zahradě: uvidíte, které si včely vyberou. Obvykle dávají přednost slunečným expozicím, tj. orientaci na jih a jihozápad a hnízdům chráněným před deštěm. Nenechte se odradit prvním neúspěchem, zdá se mi, že včely dávají přednost hnízdům trochu zvětřalým a také že hnízdí nejraději tam, kde se narodily, takže chvíli trvá, než je nové hnízdiště

Říjen v zahradě: Jdeme na zeleninu

Říjen je obdobím určité nostalgie. Správně by tento měsíc měl vypadat tak, že se budeme radovat z letošní úrody, ale znáte to. S nadějí lapáme po každém slunečném dnu a v duchu prosíme, aby nám příznivé počasí vydrželo co nejdéle. Na zahrádce nás čeká ještě spousta práce, kterou bychom rádi do příchodu zimy měli za sebou.

Co nás čeká?

V tuto dobu postupně sklízíme kořenovou zeleninu. Nejprve ji opatrně vyryjeme a necháme oschnout. Potom očistíme kořeny od zbytků hlíny, odlámeme listovou růžici až na vegetační vrchol neboli srdíčko a roztřídíme podle jednotlivých druhů. K uskladnění využijeme pouze zdravé kořeny, které uložíme do bedýnek s mírně vlhkým pískem v dobře větraném sklepě. V místech s chladnějším klimatem se pustíme i do sklizně košťálové zeleniny, v teplejších oblastech s tím však můžeme počkat až do listopadu. Některé druhy, jako je třeba čínské zelí, hlávková kapusta a endivie – známá spíše pod názvem šterbák, můžeme nechat na otevřených záhonech za mírnějších mrazů až do prosince, popřípadě je ochránit fóliovým krytem. Šterbák je ovšem dobré ještě před sklizením nechat vybělit. To provedeme tak, že asi na tři týdny svážeme jeho největší okrajové listy k sobě a obalíme je vlnitým papírem nebo černou fólií. Kromě něj se k bělení hodí například řapíkatý celer a kardy (zelenina podobná artyčokům), které ošetříme podobným způsobem. Že teprve pak dostanou ten pravý šmak, nám potvrdí každý labužník. Prodlužovat vegetační období rajčat nemá v tuto dobu už žádný smysl ani v případě, že jsou ukryty pod fóliovníkem. Otrháme proto, co se dá, mírně nedozrálé plody necháme dojít v ošatce za oknem, téměř zelená rajčata zpracujeme na čalamádu.

Rozsazování, dělení, rychlení

V místech, kde jsme vyseli na konci léta zimní salát, se už zelená zem mladými výhonky, které bude právě teď třeba proplít nebo rozsadit. Nejlépe uděláme, když je zasadíme do rýh na vzdálenost 30 cm, kde ještě stačí zakořenit. Když je začátkem jara příštího roku mírně pohnojíme, porostou nám jako z vody a v květnu budeme moci sklízet. Říjen je rovněž vhodným obdobím k dělení a přesazování. Jedná se například o reveň, známou spíše pod názvem rebarbora, kdy oddělujeme části s jedním až dvěma vegetačními vrcholy a vysazujeme asi 5 cm pod povrch půdy na vzdálenost 80 cm. Dále rozmnožujeme dělením například libeček, jehož kořen rozdělíme ostrým nožem a rány zasypeme dřevěným popelem. Sázíme do sponu 40 x 50 cm zhruba 6 cm pod zem. V tomto období lze dělit také zimní cibuli. Její trsy roztrháme na jednotlivé cibulky, které rozsadíme na vzdálenost 15 až 20 cm tak hluboko, aby ze země mírně koukaly jejich špičky. Chceme-li si vykopat a uložit k rychlení pažitku, použijeme pouze takové trsy, které jsme v poslední době příliš nestříhali. Ty

vyryjeme až v momentě, kdy mají přijít první mrazy. Pak je necháme i s kořeny mírně promrznout. Mezitím je občas mírně zalijeme a nakonec necháme oschnout. Teprve pak je můžeme zasadit do hrnků a přemístit do nevytápěné místnosti.

Než uhodí mrazy

Uvolněné záhony můžeme nahrubo zrýt a pohnojit kompostem nebo průmyslovými hnojivy. Nechceme-li, aby nám ležely jen tak ladem, osejeme je rostlinami na zelené hnojení, které později zaryjeme. I v tuto dobu však lze vysévat novou zeleninu, například kořenovou petržel, která má obdobné nároky na půdu jako mrkev. Rostlinné zbytky nevyhazujeme, ale využijeme na kompost, který nám v příští sezoně určitě přijde vhod. Můžeme je ale také rozdrtit a rozhodit na záhony. Přes zimu si zachovávají poměrně velké množství živin a na jaře se stanou výborným hnojivem.

Luděk Groh

Možnosti pěstování jedlých a léčivých hub v zahradách a doma.

Současnost a význam pěstování hub.

Tradice pěstování jedlých hub je velmi stará. Uvádí se, že metoda pěstování houževnatce jedlého - šitake na dřevě je v Asii známá již nejméně 2000 let. V Evropě je rozšířené zejména pěstování žampionů a hlívy. Je třeba podotknout, že prakticky všechny druhy uměle pěstovaných hub (vyjma žampionů) bychom mohli s jistou dávkou zjednodušení nazvat dřevokaznými houbami. Lesní houby, které žijí v symbiotickém vztahu s kořeny stromů, se zatím nepodařilo uspokojivě pěstovat. V současnosti nejrozšířenějšími druhy jedlých dřevokazných hub jsou bezesporu hlíva ústříčná a další druhy hlív, známá je například límcovka obří, polnička topolová, opěnka měnlivá a jiné. Nejnověji se v České republice začíná prosazovat šitake a další druhy zajímavých hub jako např. korálovec ježatý - hericium, šupinovka nameko a lesklokorka lesklá - reishi. Všechny uvedené druhy hub si zasluhují pozornost nejen kvůli kulinářskému využití, ale zejména pro obsah látek, které příznivě působí na lidské zdraví. Při pravidelném užívání prokazatelně snižují riziko civilizačních chorob. Významné jsou zejména hlíva ústříčná a šitake, které jsou doporučovány na vysoký krevní tlak, vysokou hladinu cholesterolu, diabetes, aterosklerózu, pro prevenci nádorových onemocnění a na posílení imunity. (obr. 1.)

Na základě rostoucího zájmu o pěstování hub a za účelem propagace, popularizace a rozšíření léčivých hub vznikla v roce 2009 v Červeném Kostelci firma Vlastimil Šavelka - PLANETA HUB. Naším cílem je zpřístupnit zájemcům o léčivé houby informace na zahrádkářských a mykologických výstavách, pořadání přednášek a také na našich webových stránkách www.planetahub.cz. Dále pak dodáváme potřeby pro pěstování hub, jako jsou houbové substráty a sadby a také sušené léčivé houby (hlíva, šitake).

Nyní se pokusím stručně popsat moderní metody amatérského pěstování hub, abych ukázal, že vypěstovat houby si může opravdu každý.

Moderní metody amatérského pěstování hub.

Při své činnosti se setkávám s jistou mírou neinformovanosti v oblasti pěstování hub, s používáním nejednoznačného a zavádějícího názvosloví, což vede často k mylným představám o možnostech a podmínkách pěstování hub. Proto jsem si dovolil vytvořit svůj vlastní systém pro disciplínu, kterou jsem nazval zkráceně jedním slovem „houbing“. Do tohoto neobvyklého termínu zařazuji jak terénní houbing (tedy klasické letní a podzimní houbaření), tak i domácí houbing a zahradní houbing. V tomto článku se budu podrobněji zabývat současnými metodami domácího a zahradního houbingu.

Domácí houbing

Pro dopěstování hub v prostorách s domácími podmínkami (chodba, garáž byt), se používají předpěstované houbové substráty. Je to relativně nová metoda, která má svůj původ v USA a používá se i ve velkopěstebnách. Jedná se o 3 kg kostky z lignocelulóзовých materiálů, které jsou ve sterilních laboratorních podmínkách naočkovány podhoubím a dále zhruba po dobu dvou až tří měsíců jsou uloženy v klimatizovaných pěstebnách. Do rukou pěstitele se dostává houbový substrát už dozrálý a připravený k tvorbě plodnic. (obr. 2). O tom se lze snadno přesvědčit i tím, že v mnoha případech jsou pod průhledným obalem substrátu patrné zárodky plodnic. Veškeré živiny, které houba potřebuje k svému životu, jsou již obsaženy. Ke zdárnému dopěstování je potřeba pouze to, co má v domácnosti každý - rosič na květiny, igelitový průhledný pytel a trochu světla. Pěstitel dodržuje jednoduchý režim větrání, rosení a odpočinku mezi sklizňovými vlnami. Naprosto nerozhoduje, zda máte suchý byt, neboť příznivé podmínky pro růst houby velice snadno vytvoříte pouze pomocí igelitového pytle.

Již jsou vyvinuty metody pěstování mnoha druhů léčivých hub jako např. šitake, hlíva ústříčná, šupinovka nameko, korálovec ježatý, reishi a další. Všechny tyto druhy jsou samozřejmě jedlé a u všech byly popsány a vědecky dokázány příznivé účinky na lidské zdraví. Sklizeň se odehrává obvykle ve třech vlnách a celý plodící cyklus trvá zhruba 2-3 měsíce. Výnos z 3 kg pěstebního bločku dosahuje podle druhu houby a podmínek prostředí 1-3 kg čerstvých hub. Následně jsou všechny živiny ze substrátu spotřebovány a bloček je možné zkompostovat.

Pěstování hub na substrátech je elegantně bezpracné, sklizeň je rychlá, pohodlná a s relativně vysokým výnosem. Houby lze takto pěstovat v průběhu celého roku, neboť v domácích podmínkách nachází houby vhodné podmínky k životu neustále. Tuto metodu doporučuji těm, kteří nemají zahradu, přístup ke dřevu či slámě a nářadí a také těm, kteří se chtějí úrody hub dočkat ve velmi krátkém čase. Houbový substrát je čistě zabalen ve fólii a je rovněž neotřelým dárkem pro zahrádkáře, kutily a milovníky hub a přírody.

Zahradní houbing.

K pěstování hub ve venkovních podmínkách potřebujeme špalky či pařezy čerstvého či mírně zavadlého listnatého dřeva, případně slámu a houbovou sadbu. Metoda je vhodná zejména pro ty, kteří mají k těmto materiálům přístup a jsou vybaveni alespoň vrtačkou nebo motorovou pilou. V zásadě rozlišujeme dva druhy sadby, a to kolíčkovou a zrnitou. Očkování kolíčkovou sadbou je moderní a pohodlná metoda. Podhoubí je vrostlé do dřevěných kolíčků (obr. 3), které se snadno zatlučou do děr vyvrtaných ve dřevě a zalepí se voskem. Dřevo se očkuje od jara do brzkého podzimu. Podhoubí v naočkovaných špalcích přezimuje. Několika vlastními pokusy jsme dokázali, že kolíčková sadba je použitelná i pro očkování propařené slámy. Sadbu dodáváme v průhledných obalech a lze si tak snadno ověřit, že je životaschopná, dobře prorostlá, vlhká a prostá plísní. Tuto sadbu doporučujeme především začátečníkům.

Chcete-li pěstovat hlívu či šitake na slámě, a nebo ve větším měřítku na dřevě, doporučujeme použít zrnitou sadbu (obr. 4). Obilí prorostlé podhoubím se rozprostře na řeznou plochu na dřevě a přiklopí se dřevěným koláčkem anebo fólií. Tato sadba je vhodná spíše pro zkušenější pěstitele, kteří jsou vybaveni motorovou pilou.

Pěstování hub na dřevě ve venkovních podmínkách je dlouhodobá záležitost, která se řídí přírodním cyklem. Očkujeme zpravidla od jara do brzkého podzimu. Prorůstání dřevem trvá podle jeho tvrdosti většinou rok. Následující rok po očkování se obvykle dočkáme první sklizně, která se pak bude opakovat 3-5 let až do úplného vyčerpání živin ze dřeva. Při očkování slámy se sklizně dočkáme obvykle za 2-3 měsíce. Sláma rychle proroste a rychle zaplodí, ovšem sklizeň se buď již neopakuje, a nebo je slabá.

Pár slov na závěr.

PLANETA HUB chápe termín houbing jako celoroční zájmovou houbařskou činnost. Společně s námi se mohou věnovat houbám všichni další zájemci o pěstování jedlých a léčivých hub. Podrobnější informace a nabídku našeho sortimentu včetně návodů na pěstování jednotlivých druhů jedlých a léčivých hub naleznete na webových stránkách www.planetahub.cz. Také se s námi můžete osobně setkat a pohovořit na zahrádkářských a mykologických výstavách ve východočeském regionu. Pokud bude ze strany ČZS zájem o uspořádání přednášky na téma pěstování hub, rád vyhovím a navštívím vás.

Ing. Vlastimil Šavelka - PLANETA HUB, Lhota 143, 549 41 Červený Kostelec
www.planetahub.cz, planetahub@planetahub.cz, 777 599 425

Obrázky

Obr.1: Sušená hlíva ústříčná - prevence civilizačních chorob (foto autor)

Obr. 2: Plodící substrát šitake (foto autor)

Obr. 3: Balíček kolíčkové sadby (foto autor)

Obr. 4: Zrnitá sadba (foto autor)

Skimia Japonská

Reevesiana je velmi vyhledávaný poddruh **Skimie japonské**, která je samosprašná. Pro vytvoření atraktivních červených plodů nepotřebuje opylovače. Květy jsou drobné a bílé. Listy jsou podlouhlé, tmavě zelené a lesklé. Tato rostlina se řadí ke stálezeleným keřům nízkého vzrůstu, vhodnou zejména do vřesovišť a menších záhonů na přistíněná místa. Roste pomalu a spíše při zemi, čímž vytváří velmi atraktivní půdní pokryv. Ideální do japonských zahrad.

Skimmie je **nenáročný keř**, o který se nemusíte téměř starat, ale musíte ji dobře umístit a zasadit. Potřebuje neustále vlhkou, avšak velmi dobře odvodněnou zem, která bude bohatá na živiny, zejména železo a hořčík. Zem musí být prolehčená listovkou a obohacená rašelinou, aby se zvýšila její kyselost. Umístěte jí do polostínu nebo i hlubokého stínu, např. za domem, kam slunce nedosvítí, nebo pod košatými stromy, které zajistí letní stín a v zimě jejich husté větve rozptýlí sluneční svit. Blednutí a žloutnutí listů je signálem přemíry slunce nebo vody, popřípadě chudé, málo kyselé půdy bez obsahu železa (chloróza = přihnojte a půdu prolijte hořkou solí). Snáší znečištěné ovzduší a městské prostředí. **Rostlina je jedovatá**. Vyzkoušená mrazuvzdornost do -27°C!

převzato a upraveno

OBSAH

	Str.
Slovo předsedy	2
Organizační zprávy	3
Zájezd odborných referentů a instruktorů	. 4
Regionální zahrádkářská výstava	4
Zahrádkářská výstava v Jasenné	..6
Výstava Kaktusů v Novém Městě n. M.	..6
Výjezd Náchodských zahrádkářů na výstavu v Teplicích	7
Včelky samotářky	..7
Říjen v zahradě	10
Možnosti pěstování jedlých a léčivých hub v zahradách a doma.	11
Skimia japonská	14
Obrazová příloha	15

Obrázky k textům

Foto ke článku „Léčivé houby...“

**Obr.1: Sušená hlíva ústříčná –
prevence civilizačních chorob**

Obr. 2: Plodící substrát šitake

Obr. 3: Balíček kuličkové sadby

Obr. 4: Zrnitá sadba

Z výstavy kaktusů v N. Městě

Z regionální výstavy v Teplicích

Z regionální výstavy v Teplicích

Z regionální výstavy v Teplicích

Foto k článku „Skimia“

Z regionální výstavy v Teplicích